

ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑ**Του Νίκου Καραϊσνου**

Οί έλληνικές ένδυμασίες έπαρουσίαζαν και έξακολουθοϋν να παρουσιάζουν τεράστιο ένδιαφέρον για τὸ μελετητὴ τοϋ ωραίου αὐτοϋ εἶδους τῆς ὅλης έλληνικῆς γραφικότητος.

Ίδίως οἱ ὑπαίθριοι έλληνικοὶ τόποι, εἶναι κατάμεστοι διαφορῶν σχημάτων ένδυμασίας.

Τὸ Λιβάδι, ἔχει νὰ παρουσιάσῃ και αὐτὸ μιὰ πολὺ ὁμορφῆ ποικιλία ὅπως φυσικὰ και σὲ κάθε εἶδος λαϊκῆς έκδηλώσεως.

Ίδιαίτερα ένδιαφέρουσα, χωρὶς ἀμφισβήτηση, εἶναι ἡ γυναικεῖα ένδυμασία. Χωρὶς νὰ πρωτοτυπῆ σὲ βασικὲς γραμμὲς, έν τούτοις ἔχει μερικὰ στοιχεῖα πὸ πολὺ δύσκολα τὰ συναντᾷ κανεὶς ἄλλοϋ. Και πρῶτα πρῶτα τὶ φοροῦσαν στὰ πόδια:

Στὰ πόδια οἱ Λιβαδιώτισσες φοροῦσαν, και ἀκόμη φοροῦν, τὶς μαῦρες μάλλινες κάλτσες πὸν ἔφθαναν μέχρι και τὸ γόνατο. Τὰ «σκουφούνια» ὅπως λέγονται στὴν βλάχικη. Λίγο κάτω ἀπὸ τὸ γόνατο, τὰ στερέωναν μὲ εἰδικὸ ὑφαντόσχοινο ἢ και ἀργότερα μὲ μαῦρο εἰδικὸ πλατὺ λάστιχο. Τὶς κάλτσες τὶς ἔπλεκαν μόνες τους οἱ Λιβαδιώτισσες, ἰδίως κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνες. Ἀσχολοῦνταν μάλιστα πάρα πολὺ μὲ τὴν ὑπόθεση αὐτὴ. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ φράση «Λιὰ σκουφούνια σ' ἔλα». (Πάρε τὴν κάλτσα κι' ἔλα).

Οἱ κάλτσες φοριοῦνταν χειμῶνα καλοκαίρι. Ἐξαιρεση ἀποτελοῦσαν τὰ μικρὰ κορίτσια πὸν κατὰ τὴν θερινὴ περίοδο φοροῦσαν κοντὰ καλτσάκια, μάλλινα βέβαια και πολύχρωμα.

Οἱ νεωτερισμοὶ, στὸ θέμα τῶν καλτσῶν, ἤρθαν πολὺ ἀργὰ στὸ Λιβάδι. Πολὺ ένδιαφέρουσα παρουσιάζεται και ἡ ποικιλία στὸ θέμα τοῦ φορέματος. Τὸ φόρεμα δὲν ἔχει τὶς γνωστὲς μας ποικιλίες ἐδῶ. Δηλαδή φοῦστες, ταγιέρ κ.λ.π. Κυρίως έννοοῦν φόρεμα οἱ Λιβαδιώτισσες μιὰ ἰδιάζουσα φούστα βαμβακερὴ ἢ μάλλινη, μακρὰ, πὸν ξεκινοῦσε ἀπὸ τοὺς ὤμους και κατέληγε μέχρι πὸν λίγο κάτω ἀπὸ τὰ γόνατα. Τὸ χρῶμα ἦταν μαῦρο στὶς ἡλικιωμένες και πολύχρωμο στὶς πὸν νέες. Τὸ φόρεμα μὲ τὴν παραπάνω έννοια δὲν εἶχε χαρακτηρη ἐπίσημο. Για ἐπίσημες περιπτώσεις εἶχαν τὰ «ταγιέρ». Φυσικὰ ὄχι μὲ τὴν σημερινὴ μορφὴ τους. Ἡ φούστα στὴν οὐσία ἦταν μακρὸν φουστάνι, σὰν τὸ προαναφερθὲν. Μὲ μόνη τὴ διαφορὰ πὸν ἦταν καλλιτέρας ποιότητος.

Γιὰ ζακέτα χρησιμοποιοῦσαν πολὺ καλὸ ὕφασμα. Συνήθως βελουδο. Στὸν γιακὰ, πολλὲς φορὲς, ἔβαζαν και γούνα ἀλεποῦς συνήθως.

Ζακέτες οἱ Λιβαδιώτισσες χρησιμοποιοῦσαν και μάλλινες. Τὶς ἔπλεκαν μόνες των τὸν χειμῶνα. Φοροῦσαν μάλιστα και μάλλινα φουστάνια. Ἀπὸ τὴν μέση και ἐπάνω, ἔβαζαν και μιὰ μπλούζα πάνινη «τρούπλου», ὅπως λέγεται. Συνηθίζονταν ἀκόμη και διάφορες ἄλλες πονκαμῖσες.

Τὸ ὄλο συμπλήρωμα τῆς κυρίως στολῆς, ἦταν ἡ περιβόητη «σπαλέτα». Ἐνα ἀρκετὰ μεγάλο ἀραιόπλεκτο μάλλινο σχέδιο, πὸν κατέληγε στὶς ἄκρες του σὲ

μικρές φούντες. Αυτό το πράγμα, θα μπορούσαμε να πούμε ότι εξηρησιμοποιήτο σαν ένα είδος παλτού, μια και πού το παλτό ήταν μάλλον άγνωστη υπόθεση για τις Λιβαδιώτισσες. Την σπαλέτα αυτή την φορούσαν οι κάπως μεγαλύτερας ηλικίας Λιβαδιώτισσες, περισσότερο τον χειμώνα.

Δεν μπόρεσα να βρω την εξήγηση γιατί δεν μπόρεσαν να συνηθίσουν το παλτό οι Λιβαδιώτισσες.

Το παλτό συνηθίστηκε πολύ αργότερα, κυρίως από τις κάπως πιό «έξελιγμένες». Επίσης και από τις κοπελιές.

Εξαιρετικά ενδιαφέρουσα παρουσιάζεται το στόλισμα της κεφαλής. Οι νέες κατ' αρχήν, δεν έβαζαν τίποτα στο κεφάλι. Τίποτα από απόψεως ύφασματος. Γιατί στις δμορφες διπλές κοτσίδες, φρόντιζαν πάντοτε να έχουν διάφορα δμορφα «κοκκαλάκια».

Από την στιγμή όμως πού η γυναίκα παντρεύονταν, γινόταν ανάγκη ή φροντίδα της κεφαλής. Ανάγκη πού πήγαζε έντονα από την δύναμη πού λέγεται έθιμο.

Έτσι μετά τον γάμο, οι γυναίκες φορούσαν τις Κυριακές και γενικά τις επίσημες μέρες, το περίφημο «καϊρούκι». Ήταν μια δαντέλα, δμορφα πλεγμένη ή καλλίτερα, κεντημένη, πού την στήριζαν κυκλικά στο μπροστινό μέρος της κεφαλής με ειδικές καρφίτσες πού τις έλεγαν «στουμπίτσι». Ήταν αυτά, μεγάλες καρφίτσες πού κατέληγαν στην μια άκρη σε στρογγυλό πίκτωμα πίσσας ή πλαστικού. «Καϊρούκι», ή καλλίτερα κοπέλλα ντυμένη με καϊρούκι, δημοσίευσε πρόσφατα ή έφημερίδα του Λιβαδίου «Λιβάδι Όλύμπου» (φύλλον ΙΙ σελ. 2). Το καϊρούκι ήταν «προνόμιο» σε μια γυναίκα, μέχρι τα 50 της χρόνια περίπου. Από κεί και πέρα, την θέση του την έπαιρνε το γεροντικό «φλιόγγο». Έβαζαν δηλαδή ένα είδος σκούφου πρώτα, δίπλα μια φουντωτή δέσμη τριχών (ήταν ένα είδος στερεώματος του σκούφου), τύλιγαν γύρω από τον σκούφο τα μαλλιά και το όλο σύνολο σκεπάζονταν με καλέμι. Παλαιότερα μάλιστα, δεν έβαζαν καλέμι, αλλά μια φούντα από «μπρουσίμι», πού την στερέωναν με την βοήθειαν της προαναφερθείσης δέσμης, στο κέντρο του σκούφου.

Η φουντωτή δέσμη τριχών λέγονταν «κουρδόστου».

Αξίζει να σημειωθή έδω, ότι στα πολυ παλιά χρόνια δίπλα από τον «φλιόγγο» έβαζαν κι ένα κεντημένο λουλούδι το «κουκοότου». Συγκεκριμένα έμπαινε σχεδόν πάνω στο δεξι αυτί.

Για τις καθημερινές μέρες, ή φροντίδα της κεφαλής ήταν ίδια για όλες τις γυναίκες. Φορούσαν τα καλέμια, ή τις «σκέπες». Μαντήλια δηλαδή, πού τα στερέωναν στο κεφάλι με ένα κόμπο. Και έδω τα χρώματα πήγαιναν ανάλογα με την ηλικία. Στις μόν νέες γυναίκες το χρώμα ήταν άσπρο, στις μεγαλύτερες όμως μαύρο. Ύπηρχαν φυσικά και άλλα χρώματα, αλλά σπάνιζαν.

Το «σκέπι» ή «σκέπια», ήταν στην ουσία καλέμια αλλά σε μεταξωτό ύφασμα και είχαν χαρακτήρα κάπως πιό επίσημο.

Στο θέμα των υποδημάτων, κυριαρχούσαν κοινές παντόφλες ή μικροτάκουνα παπούτσια μυτερά.

Οι νυχτικές ήταν μάλλον άγνωστες.